

International Scientific and Practical Conference on the
topic: "Sustainable Architecture – Challenges and
Achievement of the Present and Future"

MULTIMEDIA AND ITS ROLE IN MODERN ARCHITECTURE.

Intern teacher of the "Theory and History of Architecture" department

Karimova Nurkhan Abduboevna

(Samarkand State University of Architecture and Construction)

Intern teacher of the "Theory and History of Architecture" department

Bobomurodova Mashhura Azimovna

(Samarkand State University of Architecture and Construction)

Annotatsiya. Ushbu maqolada hozirda eng rivojlanib kelayotgan va barcha mutaxassisliklar uchun eng dolzob bo'lib qolayotgan mul'timediya texnologiyasining arxitektura san'ati sohasidagi o'rni va roli haqida, hamda gibril ta'lim texnologiyasi haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: arxitektura, multimedia, texnologiya, gibril ta'lim.

Аннотация. В данной статье рассматриваются место и роль мультимедийных технологий в сфере архитектурного искусства, которая в настоящее время развивается и остается наиболее актуальной для всех специальностей, а также гибридные образовательные технологии.

Ключевые слова: архитектура, мультимедиа, технология, гибридное образование.

Abstract. This article discusses the place and role of multimedia technologies in the field of architectural art, which is currently developing and remains the most relevant for all specialties, as well as hybrid educational technologies.

Key words: architecture, multimedia, technology, hybrid education.

Jahon xalqlari tez o'zgaruvchan dunyoda yashamoqda, har kuni inson oldiga ko'plab yangi vazifalar qo'yiladi, ularni hal qilish ko'pincha sun'iy intellekt tizimlarigacha bo'lgan yangi axborot texnologiyalari va tizimlaridan foydalanishni talab qiladi.

Multimedia texnologiyalari butun dunyoni egallab bormoqda. Kompyuter o'yinlari, 3D formatlar, aqlli tizimlar - ularsiz hayotimizni tasavvur qilish qiyin. Ammo multimedia nafaqat o'yin-kulgi, balki qulaylik, funksionallik, samaradorlik va biznes xavfsizligidir. Multimedia vositalari o'z-o'zini anglashning eng xilma-xil va samarali shakllari va usullarini topishga imkon beradigan doimiy rivojlanayotgan katta ijodiy salohiyatga ega. Internet imkoniyatlari multimedia materiallarining yaratilishiga eshik ochmoqda. Multimedia qayerdan boshlanib, qayerda tugashini aniqlash qiyin. Shuning uchun New Media jurnali sharhlovchisi Jeff Burger majoziy ma'noda ushbu voqea haqida shunday dedi: "Multimedia ta'rifi menga filni birinchi marta uchratgan uchta ko'r odam haqidagi eski masalni eslatadi. Biri filning dumiga tegib,

E-mail address: editor@centralasianstudies.org

(ISSN: 2660-6844). Hosting by Central Asian Studies. All rights reserved..

arqonga o'xshab qolganini aytadi. Boshqasi hayvonning oyog'ini quchoqlab, uni daraxt sifatida tasvirlaydi. Uchinchisi, magistralni ushlab, bu ilon ekanligiga ishontiradi. Multimedaning maqsadi qayerda va kim uchun, qanday maqsadlarda ishlatilishiga qarab farqlanadi" [1].

Ta'limning kelajagi – bu kompyuterlar ulushining ortib borayotganligi bilan o'lchanadi [2]. Bugungi talabaga bilim olishi uchun hamma imkoniyatlar va vositalar mavjud. Ulardan qay darajada va qanday maqsadda foydalanish talabani darajasiga bog'liq. Darvoqe, auditoriya bugun juda tezkor. Kimdir ko'rib, kimdir eshitib, boshqa birov o'qib axborotni qabul qilishni yoqtiradi. Auditoriyaning bunday xususiyatga egaligi konvergent shaklda ishlash ehtiyojini vujudga keltiradi.

Auditoriyaning barcha vakillari o'qish, tomosha qilish, tinglash, ko'z yugurtirish, muhokama qilish, baholash va baham ko'rish kabi harakatlardan birortasini ma'qul ko'rgan holda amalga oshiradi. Konvergent faoliyat mana shu harakat modellarining barchasini qamrab olishga yo'naltirilgan. Bugun axborotga tovar sifatida qaralmoqda. Buning asosi bor, axborotni ham sotish, olish, ayirboshlash mumkin. Talabaga auditoriyada axborotni etkazib berishning eng maqbul yo'li- bu multimedia tizimidir u bir vaqtning o'zida bir nechta kanallarga ta'sir qiladigan har qanday tizim: video, audio, matn, shuningdek, ko'pincha interaktiv o'zaro ta'sirga masalan, o'ynash yoki o'rganish jarayoniga imkon beradi [3].

Intellectual tizimlar multimedaning yanada ilg'or darajasi hisoblanadi, ular nafaqat axborotni translyatsiya qiladi, balki uni markazlashgan holda ham boshqara oladi. Misol uchun, bunday tizim hodisa boshlanishidan oldin ma'lum vaqtni yoqish uchun sozlanishi mumkin. Shu bilan birga, uning o'zi xatolarni tekshiradi va ijro etish ketma-ketligini "biladi". Bunday tizimlarni pochta xizmatidagi voqealar jadvali bilan sinxronlashtirilishi mumkin.

Multimedia tasvirlarning uzoq tarixi tarzini ifodalaydi, shuning uchun multimedia ham san'at, bezak tasviri sifatida ko'rib chiqilishi kerak. Badiiy ifoda shakli sifatida multimediyaga mavjud yondashuvlardan bir nechtasini ajratib ko'rsatish mumkin, ularning har biri o'zining u yoki bu tomonlarini ajratib turadi. Multimedia yangi vositalar yordamida badiiy ijod qilish shaklidir. Ba'zi olimlarning fikriga ko'ra, multimediyaning boshlanishi devorga rasm chizgan va yozgan birinchi shaxs tomonidan birinchi qadam qo'yilgan[4]. Har bir davr madaniyati dunyoning o'ziga xos versiyasini ishlab chiqadi, hatti-harakatlar usullarini, javob turlarini, mavjudlik formulalarini belgilaydi, ya'ni shaxsning psixologik asosini, uning "intellektual profilini" shakllantiradi. Har bir inson o'z san'atini ifoda etishning o'ziga xos usuliga ega. Uning dunyoqarashi va idroki maxsuli sifatida: Haykaltarosh tosh shakllarga, Shoir - so'z birikmalariga, Olim - formulalar birikmasiga, Musiqachi - tovushlar birikmasiga, Rassom ranglar uyg'unligida, Internet-texnologiyalari esa gipermedia imkoniyatlari tufayli fikrlashning xilma-xil turlari va shakllarini modellashtirish (nafaqat reproduktiv harakatlar va rasmiy-mantiqiy amallar, balki majoziy-assotsiativ fikrlash, belgilar, tasvirlarga murojaat qilish, madaniy-ma'rifiy makonni tashkil etuvchi tovushlar, hissiy ahamiyatga ega ma'nolar) vositasini namoyon etish imkonini beradi.

Multimedia – bu “texnologik inqilob” mahsuli emas, balki ming yillar davomida turli san'at va faoliyat sohalarida mavjud bo'lgan g'oyalarning raqamli timsoli bo'lgan yangi shakl. Multimedia nafaqat yangi vosita, balki multimedia badiiy ijodning yangi shakllarini keltirib chiqaradi. Bugungi kunda tasviriy san'at, ekran madaniyati va boshqalarning an'anaviy doirasida amalga oshirish istiqbollari topayotgan yangi san'at tug'ilmoqda. Uni olimlar "tarmoq san'ati" (NetArt), "kiber madaniyat" deb nomlaganlar. Tasviriy san'atning juda ko'p turlari insonlar qo'l mehnati bilan yaratiladi (1-pasm).

1-rasm. Badiy san'at namunalari.

Texnologiyaning evolyutsiyasi dizayn ko'lamini, dunyo, san'at, borliq haqidagi odatiy qarashlarni o'zgartiradi, san'at va texnologiya o'rtasidagi chegaralarni yo'qotadi, mutaxassislardan fanlararo tayyorgarlikni talab qiladi. Kompyuter texnologiyalarining rivojlanishi bilan interfaol san'at imkoniyatlari ham keskin oshdi. Bugungi kunda uning sohasi kompyuter grafikasi va animatsiya asarlarini o'z ichiga oladi. Su bilan birga internet ham juda katta "San'at galereyalari" soni, ularning interaktivligi imkoniyatining yaratilishi shundaki, Siz tasvirni uch o'lchovli kosmosda hayratda qoldirarli darajada namoyish qilishingiz mumkin, masalan, haykalni bir nechta xil nuqtadan ko'rinishi (2-rasm).

2-rasm.

Arxitektura sohasida zamonaviy etuk mutaxassislarni tayyorlash uchun multimedia vositalaridan keng ko'lamli foydalanishni taqora etadi. Bundan tashqari talabalarning kreativligini oshirish uchun esa ananaviy usullardan ham foydalanishga to'g'ri keladi. Buning uchun yanada ommalashib borayotgan gibril ta'lim texnologiyasini qo'llash maqsadga muvofiq bo'ladi.

Gibril ta'limning mohiyati har bir darsda sinxron va asinxron bo'lgan oflayn va onlayn formatlarni aralashtirishdan iborat. Eng zamonaviy versiyada talabalar darsda ham yuzma-yuz, ham onlayn ishtirok etadilar va yozuv keyinchalik asinxron o'rganish uchun ishlatiladi. Bu texnik nuqtai nazardan ham, va o'qitish nuqtai nazaridan ham qiyin vazifa, chunki juda ko'p qo'shimcha jihozlar talab qilinadi.

Gibril ta'lim rejimida o'qituvchilar talabalar bilan ishlaydi, ularning ba'zilar sinfda, ba'zilar esa onlayn tarzda bog'langan bo'lishi mumkin. Asinxron ta'lim elementlari o'quv jarayoniga kiritilgan - onlayn mashqlar va oldindan yozib olingan video ko'rsatmalardan iborat bo'ladi.

Bu ma'lum miqdorda quyidagi imtiyozlarni beradi:

- o'rganishning moslashuvchanligi.
- O'qish va o'qitishning moslashuvchan jadvali, o'quv materiallari bilan ishlash va muloqotda qo'shimcha imkoniyatlar.
- Formatlarni o'zgartirish imkoniyati.

Gibril o'rganish yuzma-yuz darslarning barcha afzalliklarini saqlab qoladi, lekin masofaviy rejim imkoniyatlarini qo'shadi. Bu guruh ishlarini, taqdimotlarni, viktorinalarni, muhokamalarni soddalashtiradi. Yo'naltiruvchi akademik munosa-batlar oddiygina Internetga o'tkaziladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. 3.Chapman Nigel, Chapman Jenny. Digital Multimedia.-John Wiley and Sons, LID Chichester, NY, - 2000y. 568 p.
2. Беспалько, В.П. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика третьего тысячелетия); Изд-во: МОДЭК, 2002 г.
3. Karimov A.A. Improving methodology of teaching information technologies

E-mail address: editor@centralasianstudies.org
(ISSN: 2660-6844). Hosting by Central Asian Studies. All rights reserved.

in construction on the basis of multimedia. // International Conference on Studies in Humanity, Education and Sciences// Helsinki, Finland. January 10th 2022. Page 143-146.

4. . Шлыкова О. В. Культура мультимедиа: Уч. пособие для студентов/ МГУКИ. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. –415
5. **Каримова, Н. А.** (2023). ЎРТА АСРЛАР МЕЪМОРЛАРИНИНГ БИНОЛАРНИ ЛОЙИҲАЛАШ УСУЛЛАРИНИ ЎРГАНИШ ВА УЛАРДАН МЕЪМОРИЙ ЁДГОРЛИКЛАРНИ ТАЪМИРЛАШДА ҚЎЛЛАШ. *ARXITEKTURA, MUHANDISLIK VA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR JURNALI*, 2(1), 107-111.
6. **Каримова, Н. А.** (2023). ЎРТА АСРЛАР МЕЪМОРЛАРИНИНГ БИНОЛАРНИ ЛОЙИҲАЛАШ УСУЛЛАРИНИ ЎРГАНИШ ВА УЛАРДАН МЕЪМОРИЙ ЁДГОРЛИКЛАРНИ ТАЪМИРЛАШДА ҚЎЛЛАШ. *ARXITEKTURA, MUHANDISLIK VA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR JURNALI*, 2(1), 107